

Els elefants són contagiosos.

Els elefants són contagiosos. Edicions 62 1.974

(...) Convé que la nostra literatura sigui pregonada i defensada des d'on es pugui i com es pugui, i si això contribueix que algú i entri o l'estimi, o la miri simplement amb simpatia, creurem que la tasca ha estat excel·lent, positiva. I, quan no tingui tant d'èxit, continuarem pensant que la intenció era bona, i que es feia cultura catalana en la mesura que l'objectiu era eixamplar el radi de persones que coneixen la nostra cultura i animar o informar els catalans mateixos, que es veuen més o menys obligats a accedir a aquesta cultura a través d'una altra parla. Hi ha, doncs, més d'una manera de fer cultura i bé hem d'acceptar aquesta segona manera de fer-ne. No la confondrem, però, amb aquell fer-ne segons la primera accepció, la qual cosa suposa que *fer* coincideix amb *ésser*. Hi ha una diferència prou clara entre l'obra que parla d'una cultura determinada (i fa cultura d'aquella perquè contribueix a la seva difusió i al seu coneixement) i l'obra escrita en la llengua de la cultura en qüestió, car només aquest s'hi insereix de ple. L'obra escrita en català és cultura catalana i *fa* cultura catalana.; l'obra escrita en un altre idioma només respon, a tot estirar, a la segona d'aquestes condicions. Nosaltres podem retenir tota aquesta literatura que s'ocupa de la nostra cultura, i ho fa en una altra llengua, com a obra meritòria, sacrificada i tot -atès que renuncia al seu vehicle natural-, una obra que ens és molt propera i s'inscriu en l'àmbit dels nostres interessos culturals immediats pel sol fet d'ocupar-se'n, però no podem dir que és literatura catalana amb la mateixa propietat amb què ho diem de la que es fa en català. Si fos així, no hi hauria cap raó per a escriure en català la literatura catalana (...).

Manuel de Pedrolo

Cultura, llengua i tradició

Els elefants són contagiosos. Edicions 62 1.974

(...) Se suposa, i no sense fonament, sobretot en moments d'extrema gravetat com els actuals, quan ens veiem sotmesos a una pressió difícil d'evitar, que l'escriptor té el deure de defensar la cultura pròpia, de donar fe de la seva existència, d'assegurar-ne la continuïtat i de definir, ni que només sigui implícitament, els seus valors. A ben pocs, però, se'ls acut de pensar que per a l'escriptor i, encara que potser d'una manera no tant immediata, per a tots aquells que la viuen i en senten l'impacte constant una cultura és un dogal, una mena de presó a la qual ens veiem condemnats a perpetuïtat (...).

(...) L'escriptor, que s'asfixia fàcilment en una societat tancada, és un explorador, l'encarregat de cercar i descobrir, de crear si cal, aquelles fissures que després prova d'engrandir per tal de fer possible la transformació, en un sentit progressiu, de la cultura pròpia; esquerdes que només poden obrir-se del tot en contacte amb aquelles altres cultures que ens són pròximes i de les quals tot just ens separen qüestions de matís. Aquest matís, ben cert, és allò que fa la nostra personalitat, i no es tracta pas de cedir-lo, de renunciar-hi, sinó d'esmussar-ne les arestes, perquè les arestes són el defecte (...).

(...) S'ha dit més d'una vegada, i em sembla incontrovertible, que l'idioma és la columna vertebral d'una cultura, l'únic instrument, en darrer terme, que assegura la seva preservació, perquè és ella, la llengua, que determina costums i actituds, crea facetes de pensament que enriqueixen el patrimoni humà i fan de l'home allò que és i, de la seva cultura, una experiència sense repetició possible. Per això resulta absurd de renunciar-hi o de considerar-la amb indiferència i, al mateix temps, pretendre fidelitat a la manera d'ésser pròpia. Si la llengua desapareix, queda la carcassa, potser alimentada per una vida fictícia, aliena o vegetativa, però en definitiva només la carcassa.

Veiem el món amb els nostres ulls i l'interpretem amb la nostra parla. Cada idioma és un punt de vista que facilita una explicació i proporciona unes possibilitats d'integració en la realitat. És prou sabut que no tot es pot dir en totes les llengües, i els traductors no ho ignoren pas. Traduir una construcció gramatical foraster en termes d'una construcció gramatical pròpia no sempre és dir el mateix que deia el text original. Més ben dit, pot ser el mateix, però en gros, per damunt, sense matisar. I és únicament el matís que en fa diferents, originals, valuosos (...).

(...) No ens servim, doncs, tan sols nosaltres mateixos si restem fidels a la nostra parla i la conservem i l'acrecem, sinó que, en fer-ho, contribuïm també a estendre la consciència que la humanitat va tenint a poc a poc de la seva condició. Quan ens interpretem i interpretem els altres segons els nostres plecs mentals, condicionats per la llengua, proporcionem als pobles restants una clau indispensable al coneixement d'allò que som, d'allò que són ells i d'allò que entre tots hi ha de comú, el punt de convergència que ens agermana per damunt de particularismes nacionals (...).